

HOOVER KÜTÜPHANESİNDE KULLANILAN İRANCA TRANSLİTERASYON SİSTEMİ ÜZERİNE NOTLAR (*)

Sakina BERENGİAN

İran yazısının transliterasyonu çeşitli yollardan yapılır. Bunlardan kangin dilin ruhuna uygun olduğunu tesbit etmek için, gerek dilin, gerekse yan kökeni, gelişmesi, özellikleri üzerinde kısaca durmak gerekli görünüyor: İdil, Sanskritçeden türemiş İndogermen bir dildir. İsa'dan sonra VIII. Yüzyıla kadar olan evreye Eski İranca denir. Eski İranca önceleri çivi yazısıyla, sonra Pehlevi ve Avesta yazılarıyla yazılmıştır. İsa'dan sonra I. Yüzyılda, İranlıların Araplar tarafından istilâsı sonucu olarak, dil ile yazı için yeni bir evre başladı; bu evre, Arap yazısının alınması ile, genel olarak İslâmdan Sonraki İranca diye bilinegelmiştir. Bu yazı, bugün de yaşamakta olan yazıdır.

Arap yazısı İrancaya hiçbir bakımdan uygun değildi. Yeni dört harf eklen-

(*) Bu yazı; 1955 yılında, California'daki **Stanford Üniversitesi'nin Hoover İnstitüsü** adını taşıyan siyasi belgeler kütüphanesinde, İranca kitapların kataloglaştırılmasında uygulanacak transliterasyon sistemi üzerinde Arapça ve İranca kitapların tasnifine nezaret eden Mısırlı filolog **Dr. Mohamed Kafafi** ile, ana Azeri Türkçesi olduğu için aynı zamanda Türkçe kitapların tasnifine de yardımcı olan Tebrizli Bn. **Sakina Berengian** arasındaki tartışma sonucunda, **S. Berengian** tarafından kaleme alınmış bir raporun Türkçeye çevirisidir. Bu raporu çeviren, **S. Berengian**'ın, yer yer, Türk yazı ve dil devrimlerini de tanık olarak gösteren, İran'daki dil arınmasına dokunması gibi ilgiverici noktaları gözönünde tuttuk. Fakat, aynı transliterasyon meselesinin bizim kütüphanelerimizde de bahse konu olduğunu düşündük. **Hoover Kütüphanesi**, **Dr. Kafafi**'nin transliterasyonunu kabul etmeye karar verdi. Kütüphane idaresi haklı da olsa, bu yazının, genel olarak bir değeri yoktur. Haklı olan **S. Berengian** ise, Amerika'daki bir kütüphanede yanlış bir transliterasyon sistemi kullanılması bahsi, metinde adı geçen **İran Akademisi**'ni ilgilendirir. **Hoover Kütüphanesi**'nde çalıştığımız sırada, eski harfli Türkçe kitaplar için de bir transliterasyon sistemi meydana getirmemiz istenildiği zaman, buna lüzum olmadığına şüpheyle baktık. Ancak, Kütüphaneci, elde bir cedvel bulunmasını istediğinden eski ve yeni harfleri karşılaştıran bir cedvel düzenledik. Bizim cedvelimizde **S. Berengian**'ın düdüğü transliterasyon sistemi esasta birlikler göstermektedir. Bu da, İran'da bizde olduğu gibi, lüzumsuz Arapça harflere karşı bir savaş açıldığını gösterir. Ancak, İran, bu harflerini kabul etmediği için, derdini bizim kadar kolayca anlatamamakta-

— S. N. Ö.

mesi zorunluğu bir yana, 28 Arap harfinden dokuzu lüzumsuzdu. Bu dokuz harfin çoğunluğu guttural seslilerdi. İran söyleyişine aykırı idi. Bundan başka, İrancanın kısa seslileri Arap yazısı ile gösterilemiyordu. Diftonglar da uzun seslilerden ayırt edilemiyordu. Bu kusurların bugün İrancanın transliterasyonunu güçleştirdiği açıkça görülür. Bunu aşağıda teferruatı ile ele alacağız.

Arapçanın İnanca üzerindeki etkisi Arap yazısının alınmasıyla bitmiş madı. VII. Yüzyıldan bu yana, Arapça kelimeler İran diline sokulmağa başladı. O kadar ki bugün İran sözlüğünün en az yüzde ellisi Arapça kökenli kelimelerdir. Şunu da söylemek gereklidir ki, İran diline girmiş yabancı sözcükler sadece Arapça kökenli olanlar değildir. Daha az sayıda Hintçe, Yunanca, İtalyanca, Türkçe, Rusça ve başka dillerden gelme kelimeler İran dilinde yer almaktadır.

İslâmdan sonraki İrancı'nın, yani Arap yazılı İrancanın transliterasyonu için başlıca iki yol vardır; bu iki yol da ayrıca çeşitlilik gösterir. İlkinde: Klâsik sistem, ikincisine Modern sistem diyebiliriz.

KLÂSİK SİSTEM : Bu sistemde, lüzumsuz saydığımız dokuz Arap ses bırakılmıştır; ancak İran söyleyişinin yumuşaklığını, özelliğini belirtmek amacıyla bunlar çeşitli işaretlerle gösterilmektedir. Seslilerin transliterasyonu yukarıda anılan güçlükleri karşılamak üzere, birçok oryantalistlerle İslâm araştırmaları yapan Batı bilim kurumları, sesliler için belirli, kavrayışlı transliterasyon tablosu verememişlerdir. Örneğin, *British Museum Catalogue* yalnız sessizler için bir tablo vermiş, seslileri ihmal etmiştir. *F. Steingass* bugün Hoover Kütüphanesi'nin de kullandığı transliterasyon sistemine büyük ölçüde kaynaklık eden belirli, kavrayıcı bir usul ortaya koymuştur. Bu metod görelim : *Steingass, Comprehensive Persian - English dictionary* adlı eser önsözünde, ortaya koyduğu sesliler transliterasyonu sisteminin yalnız S ve k seslilerine dayandığını ileri sürmektedir; ayrıca, İran dilinde de altı sesli, iki diftong veya mürekkep sesli bulunduğunu söyler. a, i, u harflerini sesliler, ā, ī, ū harflerini uzun sesliler, e(a+i) ile o(a+u) harflerini de diftong olarak alır. Klâsik sistemin başka özelliklerini, aşağıda, konumuza dâhil bir şekilde karşılık verecekleri zaman anacağız. Şimdi, Modern Sistemin ne olduğunu görelim :

MODERN SİSTEM : Bugün oryantalistlerin büyük kısmı tarafından kullanılan klâsik transliterasyon sisteminden başka, çok daha «modern» bir transliterasyon yolu vardır. Bu yol gerçeki kesin olarak evrensel bir sistem diye

dilmemiştir; ancak, birçok yeni yazarlarca desteklenmektedir. Bu modern le transliterasyonu tesbit eden, dilin bugünkü, yaşayan söylenişidir; yok-ski İranca veya Arapça olsun*, etimoloji değildir. Böylece, modern sise, İran diline uymıyan dokuz lüzumsuz Arapça sessiz harf ortadan kal-ıştır. Sesliler uzun ve kısa olarak ikiye ayrılmıştır. Bugün, İran alfabe-başlıyan bir çocuk, İran dilinde şu altı seslinin bulunduğunu öğrenir:
o, $\bar{\alpha}$, \bar{u} , \bar{i} .

ran yazısı için bir modern transliterasyon sisteminin Birinci Dünya Sa-dan beri gelişmekte olduğunu güvenle söyleyebiliriz. Hattâ XIX. Yüzyı-mlarında, *Steingass*, sözlüğünü ortaya koyduğu sıralarda, ileri sürdüğü iterasyon sisteminin sadece etimoloji çalışmalarına dayandığını, günlük, an söyleyişi karşılamadığını açıkça söylemişti. *British Museum*, 1922 de lenen, İranca kitaplara ait kataloğunda, *Steingass*'inkine benzer bir u-ullanmıştır. Bana göre, İslâm dünyasında milliyet farklarını azaltmak dü-siyle ortaya konulan, böylece Arap yazısının İranlılarca kullanılan bu-i söyleyişini transliterasyonda ortadan kaldıran bu sistemler, geleneğin larına, bir çeşit basitleştirme ve kolaylaştırmaya yaradı. Bundan başka, r kullanılan Ortadoğu kavramı, hele, bu alanla ilgili eserlerin millî ol-ı karakteri, oryantalistlerin, bizim Klâsik Sistem dediğimiz usüle bağ-ılarına sebep olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın sonlarına kadar, Batı-ürkiye, İran ve Arap ülkelerini bir coğrafya birliği olarak kabul etme-, bu ülkelerin her birini millî karakterleriyle Ortadoğu memleketleri ola-görmediğini unutmuyalım. Bu memleketler daha çok, müşterek bir kül-üyeleri, islâm ülkeleri sayılırdı. Aynı şekilde, Ortadoğu araştırmaları zleri, dışarıda, İslâm araştırmaları merkezleri diye anılırdı. 1920 ye ka-islâmlık, Ortadoğu memleketleri için kuvvetli bir bağdı; İran ve Arap nde basılı eserler başlıca teoloji, metafizik ve edebiyatı kavırıyordu. Fa-ıgün islâmlık, bir yandan Arap ülkeleri, öte yandan İran'la Türkiye için bir bağdır. 1920 den beri, milliyetçilik akımıyla birlikte, Türkiye ile İran, ni Arap etkisinden kurtarmak için çalışmaktadırlar. Şuurlu, sistemli dil aleri olmaktadır. Türkiye, Arap yazısını bırakıp Lâtin harflerini kabul k kadar ileriye gitmiştir. İran'da alfabenin değiştirilmesi gerçekleştiril-se de İran Akademisi (فرهنگستان ایران) İran dilinin millî karakte-mlandırmak, kuvvetlendirmek amacıyla kurulmuştur..

) Modern İran söyleyişi derken, İran halk dilini veya bir bölge lehçesini değil, ok okullar, üniversiteler ve İran Akademisince kabul edilmiş akademik, edebi şî anladığımızı belirtmeliyiz.

Burada kaydedelim ki Hoover Kütüphanesi'ndeki İranca kitaplar klâsîl ve nesir ürünleri, teoloji ve klâsîk islâm konularında eserler değildir. Bu leksiyon, bugünkü İran'ın siyas' ve iktisadî meseleleriyle ilgili, İran'daki yasa hareketlerini, komünist faaliyetini, Azerbaycan ve Kürdistan'da 194 kurulmuş komünist hükümetleri, nihayet petrol dâvalarını ele alan eserle ibarettir. Bundan başka, koleksiyondaki kitapların yüzde doksan beşini tan sonra yazılar eserler teşkil eder.

Bize göre, Hoover Kütüphanesi'ndeki gibi bir koleksiyonun, Steingass kurduğu transliterasyon sistemine dayanılarak değil, bugünkü dilin karine uygun bir transliterasyon sistemiyle kataloga geçirilmesi mantıklı nüyor. Steingass, kendi sisteminin dar amacını, *Comprehensive Persian English dictionary* adlı eserinin önsözünde şöyle açıklıyor: «Bu sistemin molojik temeli, sadece bizim transliterasyon sistemimizi tesbit eder. Bug söyleyiş, hele kısa seslilerin ne şekilde telâffuz edileceği meselesini gr re ve uzman bir öğretmene bırakmalıdır.» L. P. Elwell-Sutton, *A guide to nian area study* adlı eserinde (bu eser 1952 yılında *The American Council Learned Societies* tarafından bastırılmıştır), bugünkü İranca'yı en iyi ka yan sözlüğe dayanarak şu görüşü ileri sürmektedir: «Bugünün dili için fo sözlük S. Heim'in 4 ciltlik *New Persian-English and English-Persian dictio* sidir (Tahran, 1930 - 1936). Bundan başka F. Steingass'ın amitsal, fakat t miyle klâsîk İranca - İngilizce sözlüğü vardır. L. P. Elwell-Sutton başka bi dalı sözlük daha göstermektedir: John Andrew Boyle : *A practical dictio* of Persian language, London 1949. Bu sözlüğün yazarı, sözlüğünü ortaya maktaki başlıca amacının, İran dili üzerinde çalışan öğrencilerin buç dildeki kitap ve gazeteleri okumalarını sağlamak olduğunu açıkça belir tedir. Boyle, gerek sesliler, gerekse sessizler için bugünkü söyleyişe day belirli, kavrayışlı bir transliterasyon tablosu vermektedir. Sözlüğünde, Akademisi'nin yeni sözlerine de, klâsîh sözlüğe ilâve olarak, yer ver n dir. Akademinin 1941 sonuna kadar yayımladığı eserlerden faydalan söylüyor; sözlüğünü düzenlerken istifade ettiği bir başka önemli kaynaç S. Heim'in *Persian - English dictionary*'si olduğunu ekliyor.

Burada, modern sistemi, yani dilin bugünkü, yaşıyan söyleyişine nılarak ortaya konulan transliterasyon sistemini kullanan başka kayn da anmalıyım. Yukarıdaki eserlerden, yani, L. P. Elwell-Sutton'un *A gu Iranian area study*; S. Heim'in *New Persian - English and English-P dictionary*'si; John Andrew Boyle'un *Practical dictionary of the Persian guage*'inden başka aşağıdaki kaynakları göstereceğim :

*The Library of Congress, General Reference and Bibliography Division :
, a selected and annotated bibliography, compiled by Hafez F. Ferman,
hington 1951.*

The Library of Congress, henüz İranca için bir transliterasyon sistemi ka-
etmiş değildir. Fakat, bu eserin basılmasına izin vermiştir. Eserin İranlı
arı modern sistemi, hiç değilse bu sisteme göre dikkate almıştır.

İngiliz ve Amerikalı yazarlar tarafından yazılmış, bugünkü İran'ın siyasi
sıradı meselelerini inceliyen birçok eserde, şahıs, yer ve kurum adlarının
sıterasyonunda esas olarak bugünkü söyleyişe dayanılmıştır. Aşağıdaki
örnek dikkate alınabilir :

The Middle East, Europe Publications, London, 1948 - 1953.

*George Lanczowski, Russia and the West in Iran, Cornell University,
sa, New York, 1949.*

*Geographical Encyclopedia of Iran, compiled by the Ministry of Defense,
Iran 1949 - 1952.*

Bu dokuz ciltlik büyük eserde yer adları hem İran, hem de Lâtin yazısı ile
miş ve modern sistem kullanılmıştır.

Bütün Amerikan gazeteleriyle dergileri, State Department yayınları bu-
tü İran söyleyişini kullanmaktadır. Böylece, İran komünist partisinin adı
-i Tudah değil, *Hezb-e Tudeh* olarak yazılmaktadır, Tahran'da çıkan res-
lükümet gazetesinin adı da *Ittila'at* olarak değil, *Ettela'at* şeklinde yazıl-
maktadır. Şahın adı *Muhammad Rıza* değil, *Mohammad Reza* şeklinde geç-
edir. Ünlü milliyetçi ve sağcı partinin adı ise *Hizb-i İrade-i Milli* şeklin-
eğil, *Hezb-e Eradeye Melli* olarak yazılmaktadır.

*Amin Banani'nin, Hoover Kütüphanesi'ndeki kitapları kataloğa geçirirken
ern sistemi kullandığını görmeliyim.*

Klasik ve modern transliterasyon sistemlerini, bu arada modern sistemi
d eden kaynakları andıktan sonra şimdi, Hoover Kütüphanesi'nde kulla-
ı sistemin değeri üzerinde duralım :

İtirazlarımızı şu noktalarda topluyoruz :

1. Önce, bu sistem, İran dilindeki evrimsel ve sistemli değişimleri hesa-
atmamaktadır. Aynı zamanda modern transliterasyon sisteminin önemini
te almamaktadır.

1. Böylece, İran dilinde hiçbir sesin karşılığı olmayan dokuz lüzumsuz harfi muhafaza edilmektedir. Şurasını da önemle belirtelim ki, eski Türkçe eserler için kullandığımız transliterasyon sisteminde, Türkçe harfleri olmayan, tamamıyla Arapçaya mahsus harfler dikkate alınmamıştır. harfli Türkçe eserlerin transliterasyonu meselesi İranca eserlerin transliterasyonu meselesiyle ayrıntılı gösterir; ve, İran alfabesinin transliterasyonundaki lüzumsuz harflerin alınmaması mantıktır.

2. Bu sistemde sesli harfler hâlâ kısa ve uzun olarak ikiye ayrılmakta gerek bu, gerekse seslilerin genel olarak yanlış kullanılması, bunların bu kü söyleyişe uymadığını gösterir. Örnekler pek boldur. Ancak, Tahran Üniversitesi Filoloji Profesörü ve İran Akademisi üyesi *Zabiullah Behruz'un dili Farsça mıdır, Arapça mıdır?* adlı eserinde, Farsçadaki seslilerin açığa gösterilen altı harften ibaret olduğu, Lâtin seslilerinin bunları doğru bir şekilde karşıladığı belirtilmiştir. Bunu kaydetmek yeter sanırım :

α	س	(ser)	de olduğu gibi
ā	یا	(pa)	da olduğu gibi
e	يك	(yek)	te olduğu gibi
u	دور	(dur)	da olduğu gibi
o	خورد	(khord)	da olduğu gibi
i	بين	(bin)	de olduğu gibi

Bu örnekler gösterir ki, klâsik sistemin aksine olarak, modern sistemin son üç sesli harf ilk üç sesli harfin uzun şekilleri değildir. Bu altı ses de sesiz birer sestir. Bundan başka, klâsik sistemdeki *i* ile *u* nun modern sisteminde *e* ve *o* ya değiştiğini, bunun gibi, *i* ve *u* nun da bugünkü seslilerle (-) uzatma işaretine ihtiyaçları olmadığını bu örnekler açıkça gösterir.

3. Hoover Kütüphanesi sisteminde (◊) *hā* samit hâlâ (ah) olarak skribe edilmektedir. Halbuki bugünün söyleyişinde bu harf *e* veya gelecekte *isek* eh şeklinde gösterilmek gerekir. Aynı mesele eski harfli Türkçe eser transliterasyonunda ortaya çıkar. Türkler yeni alfabelerinde bu harfi, söyleyişine uyararak *e* ye çevirdiler, sondaki *h* sesini attılar.

Burada belirtilmesi gerekli önemli bir nokta var: Lüzumsuz Arap harflerini muhafaza etmek, modern seslileri kullanmamak kadar mahzurlu değildir. Açıkça ifade edilirse, *h* lar, *t* ler, *s* ler, *z* ler arasında, geleneksel ayrıntılarla bir fark ortaya koymak, bir kelimenin tanınmasına engel olmaz; ç, modernleri yerine klâsik seslileri kullanmak bugün kelimenin ne olduğu

de okuyucuyu şaşırır. Başka bir deyimle, ilki lüzumsuz, ötekisi ise yanlışır.

II. Kütüphanede bugün kullanılmakta olan transliterasyon sistemine acı itirazımız, bu sistemin doğru ve kararlı olarak kullanılmayışınadır. Son, yanlış ve lüzumsuz yeni uygulamalarla klâsik sistemin uygulanmasında çlükler ve karışıklıklar yaratılmaktadır.

1. Hoover Kütüphanesi'nde kullanılan İranca transliterasyon sistemi es-İranca kökenli sözlerle bugünkü İran sözlüğündeki Arapça kökenli sözler arasında bir fark yaratmaktadır. Bunun sonucu olarak da bunlara farklı mu-elede bulunmaktadır. Bu, eşi görülmemiş bir muameledir. Hiçbir klâsik ya-veya oryantalist (*Steingass* ve *British Museum* da dahil), hiçbir modern nlı, Avrupalı veya Amerikalı yazar, İran metinlerinin transliterasyonunu arken, Arapça sözlerle eski İranca sözleri ayırmağa kalkışmamıştır. Bu, i harfli Türkçe metinlerdeki Arapça kökenli ve Türkçe kelimeleri translite-yonda birbirinden ayrı tutmağa benzer. Önceden de söylediğimiz gibi, rıcada başka yabancı dillerden alınmış kelimeler de vardır. Bu yabancı meler de vardır. Bu yabancı kelimelere, kendi kökenlerine bakarak ayrı ı yollarda muamele etmek imkânsız bir iştir; hem, ne geleneğe uyar; ne rahat ve kolaydır.

İran, Araplar tarafından İsa'dan sonra 621 de istilâ edildi. Bu sıralarda pça kelimeler eski İranca veya Avesta dillerine sokulmağa başladı. Bu ke-eler İran dilinde yerleşti. Sessizleri, seslileri, hattâ mânaları, İran dilinin etik ve morfolojisine uymak için esaslı bir şekilde değişikliğe uğradı. Bu yı Yunan, Lâtin ve Cermen kökenli kelimeleri dolayısı ile, İngilizce ile kı-lyabiliriz.

2. Hoover Kütüphanesi'nde bugün uygulanan sistem klâsik seslileri tam ak kullanmamaktadır. Bunun sebebi, bir bakıma, *Steingass*'ın sözlüğü ile *Zill Üniversitesi* transliterasyon sisteminin yanlış anlaşılması, bir bakıma seslilerin modern usule göre kullanılışlarında gelişi güzel ve birbirini tut-: etkilerin bu sisteme sızmış olmasıdır. Her iki sebepten dolayı, bugün ver Kütüphanesi'nde kullanılan sistem klâsik sisteme fazladan iki sesli ilâ- etmektedir: e ile o. Fakat bu seslilerin hangi sesleri karşıladığı halledilme- bir mesele olarak kalmaktadır.

Yukarıda anılan iki çeşit muamele, yani, bugün yaşıyan İranca kelime- ı eski İranca ve Arapça unsurlarına ayrılması, üstelik, *Steingass*'ın yanlış ılışılması klâsik sistemi karışık ve hatalı bir hale sokmuştur. Arapça kelime-

lerin transliterasyonu için bizim şimdiki sistemimiz şu altı sesliyi, şöyle sıracı koyar: üç kısa sesli harf : α , i , u ve bunların uzun şekilleri: $\bar{\alpha}$, \bar{i} , \bar{u} . Şimdiki : teme göre, eski İranca kökenli kelimelerin transliterasyonu için, yukarıda nılan altı sesliye ilâve olarak, fızaladan iki sesli : e ile o (kısa sesliler adiy kullanılmaktadır. İşte asıl güçlük buradan çıkıyor. Bu iki sesli için ileri sü len İranca sesler hangileridir? Dr. Kafafi'nin bu mesele üzerindeki düşünce rini belirten sözleri aşağıdadır: « e ve o kısa seslileri İran kökenli kelimele transliterasyonunda kullanılır. İyi bir sözlüğe (*Steingass*) İranca bir kelime en uygun sesin e mi, yoksa i mi olduğunu tesbit işinde başvurulabilir. A mesele o ve u için de düşünülür.»

Bu satırları, *Steingass*'ın *A comprehensive Persian - English diction* adlı sözlüğünün önsözündeki ilgili satırlarla karşılaştıralım: «İran sesli si mi, aslında, üç esas sesliyi ihtiva eder: α , i , u . Bunların uzun şekilleri $\bar{\alpha}$, \bar{i} , \bar{u} iki de diftong vardır: $e(\alpha+i)$ ile $o(\alpha+u)$.

Hemen görülür ki, *Steingass*, kısa sesliler diye sadece $\bar{\alpha}$, \bar{i} , \bar{u} yu, u sesliler olarak α , i , u yu kullanmıştır. $e(\alpha+i)$ ile $o(\alpha+u)$ yu ise sadece tonglar için kullanmıştır. Fakat, görülüyor ki, Dr. Kafafi, İranca kelimele gerçekte nasıl ses verdiğini ve İran dilinde, altı sesliden başka iki de dift bulunduğunu bilmediği için, *Steingass*'ı yanlış anlamış, onun e ile o yu sesliler olarak kullandığını sanmıştır; halbuki *Steingass* bu iki sesliyi sac diftonglar için kullanmıştır.

Daha önce de söylediğimiz gibi McGill Üniversitesi sistemi de yanlış laşılmıştır. Tafsilâta girişmeden, McGill Üniversitesi'nin e ile o yu; α , i , u bunların uzun şekillerine ilâve olarak kullandığını söylemek yeter sanırız, kat McGill sistemindeki bu iki sesli bizim Hoover Kütüphanesi sistemine seslerden farklı sesler gösterir. Bellidir ki e ile o , McGill sisteminde kısa ğil uzun sesliler olarak kullanılmıştır. McGill sistemi üzerinde tartışmak (he deneme safhasında olduğundan) bu yazının amacı dışındadır. Burada ar mak istediğimiz ne *Steingass*'ın, ne de McGill Üniversitesi sistemlerinin, I ver Kütüphanesi'nde kullanılan transliterasyon sisteminin doğruluğunu ge tirmeyişleridir.

3. Sesliler ve sessizler meselesi dışında, Hoover Kütüphanesi trans rasyon sisteminde, aynı kütüphanede Arapça eserler için kullanılan sist den aktarılmış, İran diline tamamiyle yabancı olan birtakım kurallar va Örneğin, سکون lu و ile ی ye ait kural gibi. İranca kelimeler bir yc

ttâ bu kombinasyonların bulunduğu Arapça kelimelerde bile, hem klâsik, m de modern sistemlerde, iki İrân diftongu kullanılır.

Özet olarak diyebiliriz ki:

1. Klâsik sistem, *Hoover Kütüphanesi*'nin koleksiyonları gibi modern lzeme için elverişli değildir.
2. Modern sistem; bugünün diline çok daha doğru bir şekilde uyar. Bu aşmanın delilleri yukarıda gösterilmiştir. Bütün bu kaynaklar, modern ses- isteminin kullanılması yolunda tam bir uyuşma gösterirler.
3. Eğer, *Hoover Kütüphanesi* geleneğe ve klâsik otoritelere uymak için nolojiye dayanan sistemi kullanmayı tercih ediyorsa, şu halde bu sistem arlı ve doğru olarak kullanılmalıdır.
4. Bu sistemde herhangi bir değiştirme, standartlaştırma veya birleştir- zorunluğu ortaya çıkıyorsa bu iş, İrancayı mükemmel olarak, modernî ka- klâsiği, yazı dili ölçüsünde konuşma dili ile de bilen bir kimse tarafından alınmalıdır.

Çeviren: S. N. Özerdim

Teklif ettiğimiz transliterasyon sistemi (1)

Sessizler

a (bagta) ا	s ص	l ل
b ب	z ض	m م
p پ	t ط	n ن
t ت	z ظ	v و
s س	ع ا	h ه
j ج	gh غ	y ی
ch چ	k ق	
s س	K ك	
sh ش	g ك	

Sesliler ve ditonglar

a ا (abr)	ei (ey)	شهبو (sheipur)
e دل (del)	ou (ow)	خوهر (gowhar)
o بے (bot)		
ā آب (ab)		
u کور (kur)		
i زمین (zemin)		

Çeviren : S. N. Özerdir

(1) Hoover Kütüphanesi'nde kullanılan transliterasyonda,

ط ، ظ ، ض ، ذ ، ح ، ص ، ث

harfleri, s, h, z, t harflerinin altına eklenen noktalarla ayrılmıştır. (Çeviren)

Yazıda kullanılan arap harfleri için düzeltme: 27. sayfadaki kelimenin 5. olan "kef" çizgili, bu sayfada g karşılığı olan "kef" ve (gowhar) karşılığı olan limenin ilk harfi olan "kef" çift çizgili olacaktır.